RAADSVOORSTEL
BIJ ZAAKNUMMER: 2021081456

AGENDANUMMER: 05

Commissie Burgers op 10 januari 2022

Onderwerp:	Bijlage(n):	Vergadering van:	Agenda-nummer:	p.h.:
Heksenroute	-3-	25 januari 2022	22.01.xx	JS

de raad
van de gemeente
Asten

Samenvatting

In 2015 verscheen het boek 'Duivelskwartier' van Johan Otten. Dit boek gaat over de gebeurtenissen die in 1595 in onze regio plaatsvonden, waarbij 23 vrouwen zijn terechtgesteld op verdenking van hekserij. Dit heeft plaatsgevonden in de (huidige) gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende, Geldrop-Mierlo, Helmond, Asten en Someren.

In 2019 heeft Museum Helmond een expositie gewijd aan de heksenvervolging in onze regio. Dit was o.a. in samenwerking met het Anna Ceelen Huis (ACH). Tijdens deze expositie is het idee ontstaan voor een heksenroute: het realiseren van een route die de locaties volgt waar de 23 vrouwen in 1595 zijn terechtgesteld. Daarbij is het plan om op elk van deze locaties een 'monument' (invulling nog nader te bepalen) op te richten, als herinneringsplek voor de gebeurtenissen die daar hebben plaatsgevonden. De herinneringsplek refereert daarnaast aan hedendaagse maatschappelijke vraagstukken, zoals complottheorieën en trail by media. De monumenten en de bijbehorende verhalen worden verbonden door een route die door alle deelnemende gemeenten loopt. De gemeente Asten is gevraagd om hier aan deel te nemen.

Ambtelijk zien we de meerwaarde van deelname aan de heksenroute op toeristisch en cultuurhistorisch gebied, maar we concluderen tegelijkertijd dat we geen dekking hebben uit bestaande budgetten. Om mee te kunnen doen aan de Heksenroute wordt commitment gevraagd en een eenmalige financiële bijdrage van € 5.000,-.

Beslispunten
1. Een eenmalige bijdrage van € 5.000,- beschikbaar te stellen voor ontwikkeling van de Heksenroute.
2. De begroting 2022 te wijzigen conform advies.

Inleiding

Tijdens de behandeling van de begroting 2022 heeft de gemeenteraad zich uitgesproken over het belang van Recreatie en Toerisme én Cultuur en Erfgoed.

De geschiedenis van kasteel Asten, die teruggaat naar de veertiende eeuw, is onlosmakelijk verbonden met Bernard van Merode, heer van Asten. Hij verbouwde het kasteel in de zeventiende eeuw ingrijpend en maakte van het kasteel een centrum van heksenprocessen.

De heerlijkheid Asten kwam in 1595 in bezit van Bernard van Merode (1570-1640), die het door een huwelijk met Catharina van Brederode (1570-1634) verkreeg. Nog in hetzelfde jaar werden in het kasteel heksenprocessen georganiseerd, die door veel van zijn tijdgenoten als onrechtmatig werden gezien en waaraan zowel het volk als de kerk aanstoot namen. Anders dan bij veel andere heksenprocessen in de Peel, waar vooral arme vrouwen het slachtoffer waren, werden in de processen te Asten ook gegoede burgers aangeklaagd. Bij een veroordeling voor hekserij vervielen de goederen van de veroordeelde aan de lokale heer, waardoor Bernard zijn rijkdom en grondgebied kon uitbreiden.

Anna Ceelenhuis
Anna Ceelen is de Astense vrouw die in 1595 door de heer van Asten, Bernard van Merode, werd beschuldigd van hekserij. Zij overleed door marteling in de kelders van Kasteel Asten. Dit verschrikkelijke voorval is de inspiratiebron voor de oprichting van het Anna Ceelen Huis (ACH). Het AHC is in september 2013 geopend in een nieuw gebouw bij het kasteelcomplex. Het ACH fungeert als bezoekerscentrum voor het kasteel en als documentatie- en informatiecentrum over zowel de kasteelgeschiedenis als over hekserij, magie en aanverwante onderwerpen.

Asten vormt daarmee een onmisbaar onderdeel in het verhaal van de gebeurtenissen die in 1595 in onze regio plaatsvonden. Doordat we het ACH hebben, hoeven we bij de verdere uitwerking van de Heksenroute geen grote financiële uitgaven te doen. We hebben ambtelijk contact met het AHC hierover. Zij juichen in het initiatief toe en zien mogelijkheden om in de huidige situatie aan te sluiten. Ook willen zij graag actief meedenken in het vervolgproces.

Wat willen we bereiken

We zetten een eerste stap op weg naar een in potentie interessante toevoeging aan het toeristisch-recreatieve en cultuurhistorische aanbod in Asten.

Wat gaan we daarvoor doen

Aansluiten bij de Heksenroute.

Mogelijke alternatieven

Niet deelnemen aan de Heksenroute.

Toekomstagenda Asten 2030 / Vitale democratie

Met het realiseren van de plannen voor de heksenroute ontstaan nieuwe verbindingen tussen cultuur en landschap, tussen de historische gebeurtenissen en de betekenis voor deze tijd, tussen cultuur en toerisme, tussen vitaliteit (activiteiten) en educatie en tussen lokale gemeenschappen en de regio. De heksenroute kan als anker dienen voor bestaande initiatieven waarop kan worden aangehaakt. Met de route ontstaat een verbinding van de plekken, een attractieve en educatieve route door een aantrekkelijk natuurlandschap met een reeds bestaand netwerk van fiets- en wandelpaden. Aan die route is een ruim aanbod aan horeca en verblijfskwaliteit.

Risico's

Er is geen dekking voor de eenmalige bijdrage van € 5.000,-
Voor de eenmalige bijdrage van € 5.000 is geen dekking vanuit bestaande budgetten Cultuur en Toerisme en Recreatie. Daarom stellen we de raad voor om dit bedrag beschikbaar te stellen.

Aan de eenmalige bijdrage zit een vervolgtraject vast
In het laatste overleg van 4 november jl. is nogmaals benadrukt dat de orde van grootte waarin je als gemeente meedoet in fase 2 door de betreffende gemeente zelf kan worden besloten. Met de toezegging van de bijdrage van € 5.000,- worden geen andere (financiële) verplichtingen aangegaan. We kunnen er dus voor kiezen om met een bestaand initiatief zoals het Anna Ceelen Huis aan te sluiten. Het AHC heeft aangegeven dat ze graag meedenken in het vervolgproces.

Gebrek aan ambtelijke capaciteit
Op de kortere termijn (fase 2 van het project) ontkomen we er niet aan om enige ambtelijke capaciteit voor dit project te reserveren. Wij schatten de benodigde capaciteit in 2022 in op 40 uur. Deze ambtelijke capaciteit is nog niet voorzien in de jaarplanning maar wordt binnen de huidige ambtelijke capaciteit opgepakt in samenwerking met het ACH.

Communicatie

Het raadsbesluit wordt gedeeld met de initiatiefnemers van de Heksenroute.

Wat mag het kosten

De eenmalige bijdrage is € 5.000,-.
Voorgesteld wordt om de kosten te dekken uit de post onvoorzien incidenteel 2022.

Om deze route en monumenten uit te werken en uit te ontwikkelen is een begroting opgesteld (zie bijlage). De begroting laat zien dat er een werkbudget nodig is van € 45.000,- exclusief BTW, als dekking voor de ontwikkelkosten. Er is een dekkingsplan opgesteld waarbij er vanuit wordt gegaan dat er een ontwikkelbijdrage van € 15.000,- vanuit het Mondriaan Fonds zal worden toegekend. Verder gaat het dekkingsplan uit van een bijdrage van € 5.000,- per gemeente. Voor de ontwikkelaanvraag is gekozen voor een gelijk bedrag voor alle gemeenten omdat het gaat om een relatief klein bedrag en omdat het integrale regionale karakter van de route, spin off geeft naar alle gemeenten. In fase twee zal een eventuele extra bijdrage naar rato of naar aanleiding van de eigen ambities per gemeente worden bepaald.

Bijlage(n)/ter inzage (incl. Document-nr)

1. Raadsbesluit
2. 2021081493 Heksenroute projectvoorstel
3. 2021081492 Heksenroute begroting

b.hermans@asten.nl

RAADSBESLUIT

Onderwerp:	Dagtekening:	Agendanummer:
Heksenroute	25 januari 2022	22.01.xx

De raad van de gemeente Asten;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 30 november 2021 met zaaknummer 2021081456;

gehoord het advies van de commissie Burgers van 10 januari 2022;

besluit:

een eenmalige bijdrage van € 5.000,- beschikbaar te stellen voor ontwikkeling van de Heksenroute en de begroting 2022 te wijzigen conform advies.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Asten van 25 januari 2022.

De raad voornoemd,

griffier,
mr. M.B.W. van Erp-Sonnemans

voorzitter,
A.A.H.C.M. van Extel-van Katwijk